

Sint-Guido van Anderlecht

Eeuwen van volksdevotie

1000

INHOUD

- 1** Het leven van Guido. Ontstaan en verspreiding tijdens de middeleeuwen
Valerie Vermassen 9
- 2** Middeleeuwse Vitae. Leugens om bestwil?
Jef Janssens 25
- 3** De religieuze volkscultuur rond Sint-Guido in Anderlecht
Hans Geybels 39
- 4** Verenigd rond Sint-Guido.
De Broederschap van de heilige Guido in Anderlecht
Tom Bervoets 57
- 5** Sint-Guido, alias Sint-Wijden, in de microtoponymie van Anderlecht
Marcel Jacobs en Bram Van Nieuwenhuyze 69
- 6** Vyert Anderlecht en Laken! Heiligenliederen over Sint-Guido
Jan Delcour en Tine De Koninck 81
- 7** Van Palster tot Ploeg. Sint-Guido verbeeld
Johannes Mechiels 97
- Notities bij de kunstwerken in de Sint-Pieter-en-Guidokerk
en het Begijnhof van Anderlecht 108
Door **Anna Bergmans, Bart Fransen, Hans Geybels, Jean-Claude Ghislain,
Ilona Hans-Collas, Liesbet Kusters, Frédéric Leroy, Kathleen Leys,
Wim Nys, Carola Van den Wijngaert, Marie-Claude Van Grunderbeek**
- Bibliografie 136

14. Gedenksteen van Ditmar van Bremen

Anoniem

ca. 1439

Steen van Avesnes (?)

59 x 94 cm (reliëf), 44 x 56 cm (epitaaf)

Het reliëf en het epitaaf zijn in de westelijke muur van de dwarsbeuk ingemetseld, wat wellicht ook de oorspronkelijke locatie is. De sculptuur is erg vervuild, maar nog in goede staat. Er zijn nog diverse restanten van polychromie en vergulding. Enkel het Christushoofd is niet meer origineel. Dankzij de inscriptie kan de geknielde kanunnik geïdentificeerd worden als Ditmar van Bremen, kanunnik in Anderlecht, Zinnik en Bergen. De geestelijke draagt zijn almuus over de arm en knielt in aanbidding voor de statige Madonna met Kind op een troon, en is vergezeld van de patroonheiligen van de drie kapittels waar hij kanunnik was: de heiligen Guido en Petrus van Anderlecht, de heilige Vincentius van Zinnik en de heilige Waldetrudis van Bergen. Ditmar was arts van de hertogen van Brabant Anton van Bourgondië (1404-1415), Jan IV van Brabant (1415-1427) en Filips van Saint-Pol (1427 - 1430). Hij verbleef voornamelijk in Brussel, waar hij een huis had in de Twaalf-Apostelenstraat.

Aangezien de gedenksteen zo goed als zeker rond 1439 gemaakt is, vormt hij een waardevol getuigenis van de vroege ontwikkeling van de laatgotische beeldtaal in Brussel. De ruimtelijke uitwerking in de smalle nis is verbluffend, en ook de monumentale en doordachte plooi van Maria's kleed getuigt van een hoogstaand vakmanschap. Er is tevens een opmerkelijke interactie tussen de personages. Petrus legt zijn hand over Ditmars schouder, en Maria kijkt hoe het Christuskind een zegenend gebaar maakt naar de knielende Ditmar, terwijl Vincentius Waldetrudis in de scène lijkt te verwelkomen. De heilige Guido is voorgesteld als een baardloze jongeman met een boek in de ene hand en een pelgrimsstaf in de andere. Hij draagt een tas schuin over de schouder en is verder herkenbaar aan de os en het paard op de voorgrond. Zoals het gelaat van Ditmar zijn ook de gezichten van de overige personages sterk geïndividualiseerd.

Inscriptie: *Hic jacet egregius singularis q[u]e p[re]jemin[e]ntie / vir albertus cognomine ditmari de civitate / bremen[si] oriundus, arc[itu]m et medicine m[a]g[is]t[er] / eximius, illustrissimu[m] quonda[m] principu[m] / ac ducum brabantie anthonii, johannis et / philippi phisicus electus necno[n] venerabiliu[m] / ecclesiarum monten[sis] segonien[sis] / Anderlecten[sis] / canonicus dignissimus. Qui decessit ab / humanis anno domini millesimo q[u]e adringe[n] / tesimo tricesimo nono die prima mensis sep / tembris cuius memoria in benedictione / permaneat anima q[u]e cum sanctis in / gloria perenniter requiescat.*

[vertaald: Hier ligt de hoogstaande en uitzonderlijk eminente man Albertus bijgenaamd Ditmar geboortig van Bremen, buitengewoon meester in de kunsten en de geneeskunde, ooit voortreffelijk phisicus (arts) van de zeer doorluchtige prins en hertogen van Brabant Anton, Jan en Filips, alsook allerwaardigst kanunnik van de kerken van Bergen, Soignies en Anderlecht. Hij is heengegaan op de eerste september in het jaar onzes Heren 1439. Zijn herinnering zij gezegend en zijn ziel ruste voor eeuwig met alle heiligen in de heerlijkheid]

BRINE, 2006: 117, 119-120, 260; DE BORCHGRAVE, 1947: 6; DE BORCHGRAVE, 1930: 68-69; DEMEULDRE, 1904: 187; DES MAREZ, 1927: 61; DESTREE, 1894: 99-101; DIDIER, 1989: 67; FRANSEN, 2009: 215-216; MÜLLER, 1966: 59; STEYAERT, 1994: 84.

Bart Fransen

© IRPA-KIK, Brussel

COLOFON

Deze publicatie is een initiatief van de Erfgoedcel Brussel van de Vlaamse Gemeenschapscommissie.

DRUKWERK: Verhoeven

SAMENSTELLING EN COÖRDINATIE: Erfgoedcel Brussel

MET DANK AAN: Niki d'Heere, Kathleen Leys, Hilde Van Cutsem en Luc Vints voor het nalezen van de teksten

VORMGEVING: Brussels Lof

© **TEKSTEN:** de auteurs

© **ILLUSTRATIES:** tenzij anders aangegeven IRPA-KIK, Brussel (kaft, pp. 4, 9, 25, 34, 39, 46, 51, 57, 69, 81, 97, 103, 110, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 127, 128, 130, 131, 132)

© Erfgoedcel Brussel van de Vlaamse Gemeenschapscommissie

Emile Jacqmainlaan 135, 1000 Brussel

T +32 (0)2 563 05 82

E erfgoedbrussel@vgc.be

W www.erfgoedbrussel.be

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER: Eric Verrept, Emile Jacqmainlaan 135, 1000 Brussel

WETTELIJK DEPOT: D/2013/7025/07

ILLUSTRATIE OP DE COVER: devotieprent uit de collectie van Marcel Jacobs.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

De uitgever heeft geprobeerd alle rechthebbenden van illustraties in deze publicatie te contacteren. Mochten er nog rechthebbenden zijn van wie illustraties ongevraagd werden gepubliceerd, dan kunnen zij contact opnemen met de uitgever.